

Het stof van sterren

In de vensterbank van het atelier van Sanne Vaassen staat een fles. Achter het glas loopt een spinnenweb in een spiraalvorm richting de hals. Op de draden glinsteren waterdruppels, als kleine sterren in een universum achter glas. Het is prachtig om naar te kijken: de wereld van mens en spin, samen in één vorm. Bovenop het web zit de spin, gevangen. Vaassen vond de fles in het huis van haar ouders. "Volgende week houd ik hem op de kop," zegt ze, "anders vind ik het te zielig."

Vaassen is geïnteresseerd in de eigenschappen en mogelijkheden van dagelijkse voorwerpen. Op straat en in huis verzamelt ze objecten die haar verwonderen, raken of nieuwsgierig maken. Stenen, glitters, planken of een zeepdoosje van de Wibra worden meegenomen naar het atelier, waar ze soms maandenlang roerloos liggen te wachten. Totdat ze door Vaassen worden opgeraapt om, zoals ze zelf zegt, 'iets met ze te doen.' Materiaal wil ze vooral onderzoeken: het is niet haar doel het in een gewenste vorm te gieten. Er volgt een reeks van intuïtieve handelingen waarbij Vaassen observeert, ingrijpt en volgt. Uiteindelijk leidt dit tot een vorm waarin controle en toeval elkaar in evenwicht houden.

Minstens zo belangrijk als de handelingen zelf zijn de sporen die een ingreep achterlaat. Met bewegende objecten of met eigen fysieke kracht wordt meel, pigmentpoeder of houtskool in de ruimte verstoven, waarna na verloop van tijd een tekening verschijnt, die later ook weer zal verdwijnen. Een doek gevuld met houtskool ploft, aangedreven door een motor, met regelmatige slagen op de vloer. Na verloop van tijd ontstaat er een zwarte cirkel, die zich almaar verder uitbreidt. Op deze manier probeert Vaassen een eigen ritme onder de dingen te ontdekken.

De fascinatie voor de krachtmeting tussen controle en krachten die buiten ons liggen deelt Vaassen met een kunstenaar als Semâ Bekirovic, die in *Koet* vastlegde hoe twee meerkoeten een nest bouwen van persoonlijke voorwerpen: mens en vogel, cultuur en natuur in één werk. Vaassen en Bekirovic doen geen moraliserende uitspraken over het spanningsveld tussen deze twee werelden. Ze zijn gewoon nieuwsgierig naar wat er gebeurt, als ze elkaar raken.

Alhoewel Vaassen vooral hecht aan het onderzoeken van materiaal, hebben veel van haar werken (werk in de ruimte, foto - en video registraties) een opvallende esthetische kwaliteit. Een buisje glitter dat in *Wolk* wordt geleegd in een bladstille vijver transformeert in een soort melkweg in een gespiegelde wolkenlucht. In *Voortvloeiende leegte* veranderen witte bolletjes die zich door een donkere ruimte verspreiden in lichtgevend plankton. Een foto van uitgelopen pigmentpoeder onder een deur in *They eddy* leidt me in gedachten naar de vermoedelijke verrader uit het dagboek van Anne Frank, die de onderduikers probeerde te betrappen door hun verborgen voetstappen in grafietpoeder te vangen. In *Intermediary* doemt voor mijn ogen een blauwe maan op uit een zandstorm terwijl Vaassen blauw pigment tegen een witte muur blaast. Ik denk aan de sterren, aan hoe alles daar begint en eindigt. Aan eb en vloed, het alomvattende ritme van de dingen. De kracht van het werk van Vaassen ligt vooral in hoe de schijnbare eenvoud van het beeld raakt aan de grote verhalen in het hoofd van de toeschouwer.

Everybody is a star, luidt de titel van een tekening van Ansuya Blom. In een bedje ligt een kleine, gekleurde cel. De titel verwijst naar datgene waar we allemaal van afstammen: de sterren. En naar de potentie van dat kleine amorfe wezentje, dat daar nog nietsvermoedend in zijn wiegje ligt. Sanne Vaassen heeft geduld. Zij weet hoe sterren zich achter de dagelijkse dingen kunnen schuilhouden.

© Cornelia Samsom, mei 2013